GRADSKA BIBLIOTEKA „JURAJ ŠIŽGORIĆ" ŠIBENIK NAUČNI ODSJEK

SVE TISKANICE
brošure, oglase, osmrtnice, visites, listovni papir i kuverte izradjuje brzo i jeftino
„TIPOGRAFIJA" v. Hamilkar Vitaliani - ŠIBENIK (kod Sv. Jakova)

Poštarina plaćena u gotovom.

NOVA TRIBUNA

Godina VIII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 26 januara 1940 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 620

Pregled vanjske politike

Beograd 24 januara.

Na diplomatskom polju u toku posljednje nedelje nije bilo novih događaja.

Svakako je značajan sastanak jugoslovenskog ministra vanjskih poslova g. Cincar—Markovića sa rumunjskim ministrom g. Gafenkom u Vršcu. Taj sastanak je u vezi sa skorim sastankom država članica Balkanskog pakta, koji će se održati u Beogradu. Obzirom na uređenje odnosa između Rumunjske i Mađarske, odnosno Rumunjske i Bugarske, ovom sastanku se pridaje veliko značenje.

U BUGARSKOJ se zadržavao tri dana turski državnik Menemendžoglu i imao više sastanaka sa Kjoseivanovom. Razgovori su završeni potpunim sporazumom, što je imalo za posljedicu da sa obe strane povuku vojsku sa granice. Tvrdi se da je turski državnik uvjerio bugarsku vladu o nesmislenosti nekog pokušaja da se dijeli Rumunjska, jer bi u tom slučaju Turska morala da odgovori svojim savezničkim obavezama i priskoči Rumunjskoj u pomoć. Tursko posredovanje je uspjelo i sastanak u Sofiji kao i onaj u Mlecima imao je za posljedicu da se je horizont u jugoistočnoj Evropi opet razvedrio.

U MAĐARSKOJ su se osvrnuli na sastanak u Veneciji pretsjednik vlade grof Telesky i ministar vanjskih posala grof Czaky. Iz njihovih govora se dade zaključiti da je Mađarskoj bilo kazano u Veneciji da sa planovima glede Rumunjske počeka izvjesno vrijeme, pošto u sadašnjem času nisu umjesni nikakvi teritorijalni zahtjevi. I nehotice se nameće mišao da bi možda, mađarski zahtjevi bili na mjestu da se ostvario plan širokog saveza Njemačke, Sovjetske Rusije i Japana, jer bi ti zahtjevi izazvali u jugoistočnoj Evropi buru, što bi bilo u skladu sa planom o općem napadaju na englesku imperiju. Japanski uzmak je očito i ovdje imao svojih posljedica. Radi toga je u Veneciji i Mađarskoj jasno kazano da bude obazriva i da ne komplikuje događaje.

JAPAN je dobio novu vladu za koju se govori u evropskoj štampi da će potpuno izmijeniti japansku politiku. Do sada je Japan bio u velikom iskušenju da li će da prihvati neke velike njemačke planove o saradnji Njemačke, Sovjetske Rusije i Japana. Taj savez imao je za cili da sa svih strana zajednički udari na englesku imperiju. Koliko ima istine u ovim vijestima teško je doznati. Ali su vjerovatne. Međutim je odjednom u Japanu došlo do promjene vlade, koja je izjavila da je njen zadatak da uredi svoje odnose sa Amerikom i Engleskom. Svakako je značajno da novu japansku vladu nisu pozdravili ni u Moskvi ni u Berlinu.

Sv. Sava i Jugosloveni

.....ruža izabrana
Od kolina Nemanić Stipana
Slovinskoga kralja i cesara,
Od istočnih strana gospodara,
Po imenu kaludere Sava.
Kruna, dika, poštenje i slava
Slovinskoga puka i naroda,
— — — — — — —
Rad čudesa kaludera Save
Slovinske ga sve države slave..

— Fra Andrija Kačić: Razgovor ugodni naroda slovinskog. —

Suvišno je danas ponavljati ono što svaki kulturni Jugoslaven zna o velikom srpskom državniku, prosvjetitelju i nacionalnom svecu, sv. Savi. Dosta je navesti samo dvije, tri ročenice iz »Istorije Jugoslavije« dr. Vladimira Ćorovića, što ih onako lapidarno izreče, govoreći o djelu sv. Save. »Srpsku državnu misao nemanjićke dinastije stvorio je fizički Nemanja, a intelektualno Sava.« Ili: »On je pravoslavnu vjeru učinio državnom vjerom Srbije i vezao je tijesno za državne i narodne interese.... On je htio da crkvu stvori aktivnom, živom i neposredno zainteresovanom za cio progres naroda... Savina crkva ostala je, doista, narodna i nacionalna, i sa razumijevanjem je vršila svoju misiju u našoj prošlosti, naročito poslije sloma srpske države.« Ili: »Organizatorski rad Savin, jedno je od najsmišljenijih i najtrajnijih djela srednjovjekovne Srbije.«

Ako ovo nekoliko rečenica uvaženog našeg istorika uporedimo sa stihovima franjevca Kačića, vidjećemo odmah, da jedan i drugi slave uzvišenu ličnost, izvanrednu pojavu po spasonosnim djelima što ih učini kroz svoj život za svoj narod i za svoju državu nacionalnu, dakle za cjelinu kojoj on bijaše dio, i to valjda takov dio, kakova naša istorija, jugoslovenska, ne pamti. Nemamo mi, a ne znam da li koja nacija druga ima čovjeka, u kojemu bijaše ujedinjena i državnička i prosvjetiteljska i nacionalna i svetačka vrlina kao u ličnosti Savinoj. Ta jedna ličnost dala je živi primjer državni cima, prosvjetiteljima, rodoljubima i posvećenima crkvi, u srpskom dijelu jugoslovenske nacije, nepogrješan pravac i putokaz: kako se izgrađuje, usavršuje i oplemenjuje cijela nacija za jednu državnu, neoborivu cjelinu; slobodnu, suverenu, sazidanu na slozi, bratstvu, jedinstvu i Hristovoj religiji, Od vremena Savinih pa do danas, ko se je god ugledao u Savu od spomenutih činilaca, kojima on dade primjer, nadogradio je djelo svečevo, a ko nije, nanio je štetu djelu njegovu; štetovao je naciji, crkvi i državi.

Nije li imao pravo naš fra Andrija kad reče o sv. Savi da je:

Kruna, dika, poštenje i slava,
Slovinskoga puka i naroda,

te da ga slave sve slovinske države radi njegovih čudesa? Naš pjesnik nije volio u svojoj poeziji ono čemu se inače u pjesništvu daje velika važnost, a to je fantazija, pa vjerujem da atributi ili epiteti što ih onako uvjerljivo daje Savi, nisu no pjesnikovo uvjerenje iz saznanja stvarnih činjenica. Kačić je u pjesmi htio da iznosi golu istinu, pa stoga i navodi, u mnogim pjesmama, odakle je građu crpao. Kako još i danas ima po Bosni, Srbiji i drugim krajevima Jugoslavije tradicionalne proze i poezije o svecu, zar je nije moglo biti u vrijeme Kačićevo i u kraju gdje on življaše ili putovaše? Najzad Kačić je bio i istorik, pa je jamačno znao o njemu što se moglo doznati iz tadašnjih njemu pristupnih istoričkih djela.

No nama je, Jugoslovenima, najugodnije što naš pjesnik, dalmatinac, duhovni sin sv. Frane Asiškog, ističe ime slavensko »slovinsko« i koljeno Nemanjića, pa i »sve države slovinske«. To nam je dokaz, uz mnoštvo dokaza od najuglednijih pjesnika i umnih ljudi, sinova Dalmacije, tamo otkad je začetak knjizi na našem srpskohrvatskom jeziku uz obalu Jadrana, da smo mi sinovi Dalmacije, smatrali se granom velikog slavenskog stabla, i da je onaj dio Slavena, koji je dao »ružu izabranu od kolina Nemanić Stipana«, da je jedno te isto po krvi i jeziku s nama, u Dalmaciji, toj koljevci hrvatskih kraljeva, ujedno i grobnici svih neprijatelja hrvatske i slavenske svijesti, a osobito svim iskopajnicima sloge i bratstva između Hrvata i Srba.

I ove godine, mi Jugoslaveni slavićemo dan Svetitelja i Prosvjetitelja srpskog dijela naše jugoslovenske nacije, pa i ako skromno, no sa istom vjerom, ljubavlju i nadom, sa kojom smo slavili taj dan u ropstvu teutonsko-arpadskom. Združimo se Duhovno sa sv. Savom, sa Kačićem, sa Strosmajerom; sa Osloboditeljem i Ujediniteljem našim, podimo stopama njihovim!

Neka je: Kruna, dika i slava
Svetom Savi
od svega jugoslavenskog puka i naroda.

Dr. M. P.

Italija neće trpjeti prodor Rusa na Balkan

Saznaje se, da je talijanska vlada zadnjih dana uputila njemačkoj vladi pitanje, kakvo bi držanje ona zauzela u slučaju daljnje ruske ekspanzije na Balkan. Istodobno je saopćila, da ona ne bi mogla trpjeti prodor Rusa na Balkan, pa da će zadržati punu slobodu djelovanja, ako bi došlo do takvog djelovanja.

Unutrašnja politika

Još uvijek je čitava Jugoslavija pod utiskom posjete Nj. Kr. Vis. Kneza Namjesnika Pavla Zagrebu. Ta posjeta u sadašnjim vremenima, kao i doček koji su Zagreb i banovina Hrvatska priredili Knezu—Namjesniku, ima istorijsko značenje. I posljedice te posjete biće dalekosežne kako u unutrašnjoj našoj politici, tako i u međunarodnoj. Hrvati su spontano pozdravili Kneza Namjesnika, izražujući punu zahvalnost za sporazum, koji je omogućio i Hrvatima da sarađuju zajedno sa Srbima i Slovencima ne samo na uređivanju i izgradnji banovine Hrvatske, nego i na sređivanju i izgradnji cijele Jugoslavije. Svoje sposobnosti i svoju konstruktivnost Hrvati će sada moći da ispolje u punoj mjeri. Preko Kneza—Namjesnika Hrvati su na veličanstven način manifestovali svoju lojalnost i svoju vjernost Kraljevskom Domu i Dinastiji Karađorđevića.

Zagrebačka posjeta Kneza Namjesnika zapečatila je sudbinu sporazuma Cvetković—Maček. O toj stvarnosti svi politički krugovi moraju voditi računa, ako hoće da budu pozitivni. Natrag se više ne može; treba ići samo naprijed.

Vanjski svijet, koji je sa najvećom pažnjom pratio zagrebačke svečanosti, mogao se uvjeriti da u ljubavi prema Jugoslaviji i vjernosti prema Kralju i Dinastiji nema razlike između Hrvata i Srba, te da će svaki onaj koji računa sa našom podvojenosti doživjeti teško razočaranje.

Za vrijeme boravka Kneza Namjesnika u Zagrebu palo je i nekoliko političkih izjava. Najznačajnija je izjava potpredsjednika vlade g. dra Mačeka u kojoj je rekao da je on mišljenja da se prije sprovedu skupštinski izbori, a tek poslije toga da se definitivno riješe načeta politička pitanja preuređenja države. Međutim srbijanska opozicija ne dijeli to mišljenje. Ona stoji na stanovištu da vlada riješi najprije definitivno preuređenje države, a tek tada da se pođe na izbore. Jedan dio srpske štampe i srpska opozicija ističu da sadašnja vremena nisu ni najmanje podesna za izbore na kojima bi se postavljalo pitanje uređenja države.

Interesantno je da jedan dio Slovenaca — grupa g. dra Kramera — ističe da ne treba požurivati pitanje stvaranja autonomne Slovenije. Ova se grupa boji da bi Slovenija, kada bi dobila položaj sličan banovini Hrvatskoj, imala od toga samo štete.

— Za načelnika generalnog štaba imenovan je ovih dana armijski general g. Petar Kosić, dvostruki nosilac Karađorđeve zvijezde sa mačevima. General g. P. Kosić spada u red naših najelitnijih oficira, koji je svoju visoku spremu pokazao aktivnim učestvovanjem u borbama od 1912—1918 godine.

x y.

Grof Ciano će uskoro posjetiti Balkan?

GROF CIANO

United Press javlja, da će talijanski ministar vanjskih poslova grof Ciano već skorih dana posjetiti neke balkanske države. Cilj ovoga posjeta grofa Ciana bio bi u tom, da se nastave savjetovanja Italije s državama Podunavlja i Balkana koja su otpočela sastankom grofa Ciana i grofa Csakya u Veneciji. Početkom februara održati će se u Beogradu sastanak stalnog vijeća Balkanskog sporazuma, na kojem će biti govora kako o općoj međunarodnoj situaciji sa stanovišta balkanskih država tako i o odnosima balkanskih država s jedne strane između njih samih, a s druge strane između njih i Italije te Mađarske.

Hrvati se ne žele odreći uticaja na vlast

»Hrvatski dnevnik" piše: Dru Maček nije za izbore potrebna vlast. Ali iz toga ne slijedi, da se hrvatski narod treba odreći utjecaja na vlast, i to u vrijeme kad banovina Hrvatska još nije sasvim izgrađena i kad sporazum još nije proveden. Izborna vlada ne vodi samo brigu za izbore, nego mora obavljati i tekuće poslove. Mi nemamo nikakva interesa da u ovako važnim časovima nastupaju i rade ljudi, koji nas ne predstavljaju.

Brisanje URS-a iz zagreb. Radničke komorn

Nakon što je raspušten ORS vijeća se u Radničkoj komori, da se iz Radničke komore briše URS, kao što je već brisan iz beogradske Radničke komore i da mu se dopusti rad samo kao običnom društvu. Time bi se definitivno isključio utjecaj ove organizacije među hrvatskim radništvom.

Nj. Vis, Kneginja Olga

otputovala je sa svojom pratnjom u Grčku. U Atini su je dočekali Nj. V. grčki Kralj sa ostalim članovima kraljevske kuće te vladini pretstavnici.

Žene mogu provoditi izbore a ne mogu glasati

»Pravda« piše: Neki političari sa žaljenjem konstatuju da nije prihvaćeno da se i ženama dade pravo glasa. Žene su, veli se, vodile borbu koja nije ostala bez plodova: novi izborni red im daje, prvi put, pravo da zauzmu mjesta pretsjednika biračkih odbora bez prava glasa.

Litvinov u nemilost

Prema informacijama iz Moskve bivši pučki komesar za vanjske poslove Litvinov pao je u nemilost. Razlog padu je njegova jaka opozicija protiv finskog rata.

Seljačka i građanska porota

predlaže pravnik dr. Bayer u svojoj knjizi »Problem sudjelovanja nepravnika u suvremenom kaznenom sudovanju.

Blagdan Sv. Josipa

podignut je na zapovjedni blagdan za sve biskupije Jugoslavije, odlukom Sv. Stolice na predlog katoličkog jugoslovenskog episkopata.

Zagrebačke i ostale škole

neće biti zatvarane prije vremena, kako se šire vijesti u građanstvu. Školska godina biti će završena normalno, kao svake godine.

IZJAVA dra V. Mačeka

Potpretsjednik Kr. Vlade dr. Vl. Maček, prigodom posjete Kneza Namjesnika Zagrebu, dao je izjavu u kojoj među ostalim kaže:

Posjet Kneza Pavla Zagrebu, vidljiv je dokaz promjene u našim odnosima prema Jugoslaviji. Uređenje odnosa Hrvata i Srba pridonijelo je djelu izmirenja među narodima ovog dijela Evrope koji je od prvorazredne važnosti za Italiju.

Rado bih posjetio Italiju, da se uvjerim o divnom napretku izvršenom pod vodstvom Duceа. Ima mnogo stvari koje me interesuju u političkom i socijalnom poretku u Italiji, a osobito način na koji su utvrđeni odnosi radnika i poslodavaca, rada i kapitala i čitav socijalni uređaj.

Nj. Kr. Vis. Knez Namjesnik i Kneginja Olga voze se na zagrebački kolodvor odakle su nastavili put za Beograd.

† Dr. FERDO ŠIŠIĆ

poznati istoričar, umro je prije tri dana u Zagrebu. Sahrani su prisustvovali pretstavnici svih naučnih ustanova iz Jugoslavije kao i pretstavnici univerziteta. Vijence su položili ban g. dr. Šubašić, Jugoslovenska akademija, Srpska kraljevska akademija i drugi.

Pokojni dr. Šišić bio je član naše Jugosl. akademije i drugih naučnih društava u svijetu. Poznat je kao istoričar u cijelom naučnom svijetu. Bavio se proučavanjem hrvatske povijesti i objavio je više naučnih djela i zbirku izvora hrvatske povijesti.

O podjeli mandata u banovini Hrvatskoj

Prema novom izbornom zakonu za Narodnu skupštinu banovina Hrvatska birače 80 poslanika, ne računajući one koji će joj pripasti na zemaljskoj listi. Od toga broja otpašće po prilici jedna četvrtina na Srbe u Banovini Hrvatskoj. Nije isključeno da po jedan poslanik pripadne mađarskoj i njemačkoj narodn. manjini, a možda i češkoj, ako postavi vlastitog kandidata. Ostali mandati, dakle otprilike 60, dez onih koji će pripasti po zemaljskoj listi, dobiće Hrvati.

Milo za drago

Ugledni splitski »Narodni List« ima ovu vjesticu (18-I-1940): Šibenska »Nova Tribuna« se hvali da ju je »Jugoslavenski Glasnik« koji izlazi u Santiagu de Chile nazvao: »Danas možda jedini jugoslovenski list u Dalmaciji.« »N. L.« na ovu svoju vjesticu nadodao je i primjetio: »Ko zna, možda se iz velike daljine bolje vidi«.

Mi uglednom »N. L.« odgovaramo lojalno: zna se, da se iz velike blizine bolje vidi! Samo, onaj ko je spomenutu primjetbu napisao, nije se sjetio i druge mogućnosti, a ta je, da je »N. L.« počeo da izlazi u Dalmaciji tek pred koji mjesec, pa valjda oni u Santiagu de Chile nisu ga primili još, ili ako su ga primili, biće pomislili da je on list stranke JNS, koja ga je pokrenula tek pred izbore. Mi time ne poričemo »N L« i spomenutoj stranci jugoslovensku ideologiju, ali mislimo da je i primjetba »N L« o »velikoj daljini« u najmanju ruku nekolegijalna — u novinarskom smislu. Eto, milo za drago, kako mi u Dalmaciji kažemo, ako uvjek i ne činimo tako.

SVEČANA SAHRANA JOŽE UPRKE

U Hroznovoj Lhoty u Moravskoj Slovačkoj, jugoistočnom dijelu Moravske, održan je ovih dana pogreb pjesnika Moravske Slovačke, poznatog slikara Jože Uprke. Taj pogreb je imao zaista národni karakter i pokazao je, kako je Joža bio omiljen među seoskim stanovništvom. Da se s Jožom Uprkom oproste došli su seljaci i iz najudaljenijih krajeva Moravske Slovačke u svojim narodnim nošnjama, koje je pokojni slikar tako krasno prenosio na platno. Pogreb je krenuo iz Uprkine kuće. Mrtvački kovčeg stajao je nasred starog ateljera, ukrašenog radovima pokojnog umjetnika, rijetkim antikvarnim predmetima i starim knjigama. Svjetlost četiri voštanice obasjavala je lice pokojnika, čija je glava ležala na jastučiću ukrašenom naroduim vezom. Polovina tijela je bita zamotana u bijeloj čaršavi od grubog platna s uzorcima vezova iz okolnih sela. Kod nogu na desnoj strani stajao je portret Jože Uprke, rad njegovog sina Jana i pod portretom je ležala pokojnikova paleta s kičicama obavijenim crnom vrpcom. Na lijevoj strani gorjelo je kandilo.

Među mnogim vijencima i kitama ležao je krasan vijenac državnog pretsjednika dr. Háche, s državnim trobojnicama i s natpisom: »Našem velikom narodnom umjetniku.« Dalje smo tamo vidli vijenac vlade Protektorata Češka i Moravska i ostalih. Pored kovčega su čuvala stražu četiri momka u narodnoj nošnji, koje su smjenjivale djevojke isto u narodnoj nošnji.

Prije pogreba se u ime državnog pretsjednika dr. Hache velikom pokojniku poklonio ministar javnih radova Dominik Čipera, koji je zastupao i vladu Protektorata. Za kovčegom su koracali rođaci na čelu sa sinom Janom i ćerkom Boženom. Na desnoj strani kovčega su zauzeli mjesto zvanični gosti, kojima se pridružio pretstavnik kancelarije protektorata Reicha u Moravskoj vladin savjetnik Mahnke, koji je u ime ministarskog savjetnika Naudé položio na kovčeg vijenac.

Poslije crkvenog obreda formirala se povorka i uz zvonjenje zvona je krenula na groblje u Knjezdubi, rodnom selu Jože Uprke. Na čelu povorke su išla školska djeca. Povorku je zatvorilo nekoliko seljačkih kola, na kojima su voženi vijenci.

Na groblju su kovčeg u raku spustili likovni umjetnici. Ministar javnih radova Dominik Čipera održao je govor u ime državnog pretsjednika i u ime vlade.

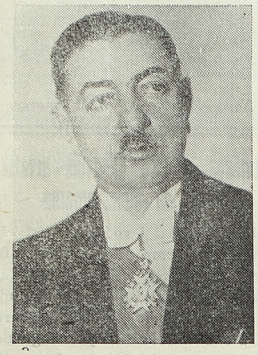
Joža Uprka je sahranjen na lijevoj strani svoga brata vajara Frante Uprke.

Olomoučki list „Nešinec" o jugoslovenskom biskupu

Glavni list čeških katolika u Moravskoj „Našinec« u svom članku spominje dvadeset i petu godišnjicu grčko-katoličkog biskupa Dionizija Njradija iz Križevaca. List tom prilikom podvlači tijesne veze, koje vezuju biskupa Njradija s Olomoucom, Moravskom, Slovačkom i nekidašnjom Prikarpatskom Rusijom. Od 1920 do 1926 je bio apostolski administrator grčkih katolika u Prešovu. Od 1924 do 1936 je bio redovan posjetilac i saradnik na velikim unionističkim kongresima u moravskom Velehradu. U jesen 1938 godine postao je apostolski administrator karpatskih Rusa s biskupskom rezidencijom u Hustu, gdje je ostao sve dok Prikarpatska Rusija nije pripojena Madžarskoj. Tada je svoje studente teologije poslao na češki teološki fakultet u Otomoucu, da tamo nastave studije. U februaru 1939 je sam boravio u Olomoucu, gdje je služio svetu pontifikalnu misu na dan hrišćanskog Istoka. Oduvijek je bio veliki pobornik ćirilo-metodijske ideje, koja je u Moravskoj tako omiljena.

REZOLUCIJA JRZ U BEOGRADU

JRZ, odbor za Beograd, Zemun i Pančevo na svom sastanku saslušao je izvještaj pretsjednika stranke i pret-

sjednika Kr. Vlade g. Dragiše Cvetkovića o današnjoj međunarodnoj situaciji. Na sastanku donijeta je rezolucija u kojoj se konstatuje da je u Banovini Hrvatskoj postignuto zadovoljstvo i privrženost Hrvata Kr. Domu, što je imalo povoljan utisak u inostranstvo. Isto tako da je garantovana ravnopravnost u pravu i dužnostima Srba i Slovenaca sa Hrvatima. Rad na demokraciji JRZ će na staviti, ali suzbijajući svaku zloupotrebu demokracije. Konačno izjavljuje da nacrt zakona za izbor nar. poslanika za skupštinu još nije definitivan, jer nije redigovan ni primljen od Min. savjeta, te će se uvažiti opravdane zamjerke u konačnoj redakciji. Stranka želi da se izbori obave čim prilike budu dozvolile da bi tako naša zemlja došla do potpunog narodnog pretstavništva. Prije izbora treba izvršiti preuređenje svih djelova države.

Zbog čega su činovnici u teškom položaju

»Hrvatski glasnik« piše: Težak položaj činovništva, što se odrazuju u sve većem zaduživanju i u proletariziranju stanovitih činovničkih kategorija, zahtjeva, da se ovome pitanju posveti puna pažnja. Samo na taj način ćemo se ohrvati skupoći koja sve više guši ekonomski slabije mora se računati i najveći dio onih koji rade za državu i narod, ali kojima plaće stoje ispod minimuma egzistencije. Mi smo već prije iznijeli predlog da se kod nas uredi »Zavod za ispitivanje konjukture« koji bi zavod svakih 15 dana ili barem mjesec dana izdavao indeks cijena, u kojemu bi se znanstvenim aparatom utvrdio porast cijena, svih najvažnijih životnih namirnica. Prema tome indeksu morale bi se ravnati i nadnice i plaće, ako želimo da navodna konjuktura blagostanja za jedne ne bude teška životna kušnja za druge članove naroda, a tih je daleko više nego li onih kojima skupoća dolaz u račun.

SPLIT

Slabo staranje za sirotinju

Zima je ove godine neobična. Do sada je već pet puta pao snijeg sa veoma niskom temperaturom. U gradu ugljena već odavno nema, a i ono što ga ima preskup je. Livanjski ugljen plaća se po 60 dinara, a dubravički po 40 dinara kvintal. Ali ni toga ugljena nema dovoljno. Drva su također znatno poskupila, skoro 100 posto prema lani. Ipak protiv ovoga ništa se ne poduzima, i ako ovo najviše pogađa sirotinju. Gradska uprava nije ništa učinila da se u ovim prilikama pomogne sirotinji, koje je dosta u Splitu, naročito sada kada su prestali mnogi radovi i nestalo zarade. Čini nam se da bi u sadašnjim prilikama trebalo posvetiti više pažnje socijalnim pitanjima, koji postaju sve to ozbiljnija nego ličnim.

Veliki broj nezaposlenih

Usljed pomanjkanja radova u znatnoj mjeri je reduciran posao na Jadranskim brodogradilištima, usljed čega je veliki broj radnika ostao bez posla. Isto tako dovršene su razne zgrade a nove se ne počimaju, pa je nekoliko stotina građevinskih radnika bez posla. I fabrike cementa reducirale su posao, pa je i tamo ostalo mnogo radnika bez zarade i to baš sada u sred crne zime. Ovo je ozbiljan problem, jer skoro 10 posto stanovništva nema zarade. Ovom problemu treba na vrijeme posvetiti najveću pažnju, svakako veću nego plesovima.

Skladište šećera

G. Marko Kvesić, trgovac koža i g. Valjičak, trg. mješovite robe, obojica istaknuti članovi HSS i aktivni radnici Gospodarske Sloge dobili su skladište šećera Državne fabrike šećera na Belju.

Što će biti sa zgradom muške realne gimnazije

Radovi na novoj zgradi muške klasične i ženske realne gimnazije, privode se kraju. Izvanjski radovi već su završeni i sada se uređuje unutrašnjost, tako da bi obe zgrade početkom iduće školske godine mogle biti gotove. Za staru zgradu klasične gimnazije interesuje se policija i sresko načelstvo, te je ovih dana komisija pregledala zgradu i našla da potpuno odgovara potrebama policije. Međutim za zgradu se interesira i građanska škola, koja nema svoje zgrade, a sadašnja je pretjesna.

Radovi na pravoslavnoj crkvi

Izgradnja pravoslavne crkve u Splitu veoma lijepo napreduje. Prvi dio radova, sa prekrasnim portalima i stubovima već je pri završetku. U dosadašnje radove utrošeno je preko 1.000.000 dinara. Crkvena opština poduzima široku akciju u cijeloj zemlji na sakupljanju doprinosa, kako bi se i drugi dio radova mogao što prije nastaviti i završiti. Izgradnjom crkve Split će dobiti pored monumentalne građevine i jedan prostrani trg u središtu grada.

Plodonosan rad Sokolskog društva

U nedelju 21 januara održalo je godišnju skupštinu Sokolsko društvo — Split. Dvorana je bila dupkom puna. Skupštinu je otvorio starešina g. Bane Kalebić i tom prilikom održao lijepi i stvoren govor. Čuli su se referati pojedinih funkcionera koji su upravo zadovoljavajući u ovakovim prilikama u kojima se danas nalazimo. Iz izvještaja koji su podnijeti na istoj vidi se da je rad u prošloj godini bio veoma intenzivan u svim pravcima. U svim sekcijama radilo se mnogo i uspješno. Politički događaji nijesu imali nikakvih većih posljedica u radu Sokola. Značajno je da je broj društva porastao. Društvena blagajna pokazala je aktivnost. Sokol splitski napreduje polako — ali odvažno držeći se one: ni koristi — ni slave nego sve za dobro Kralja i države.

Sa skupštine upućeni su pozdravni brzojavi Njegovom Veličanstvu Kralju Petru II.

ŠIBENIK

Karnevalske zabave

U subotu 27 održaće se ples RŠK »ŠIBENIK« i Tenis—kluba. U nedelju poslije podne Hrvatsko srce priređuje čajanku sa lutrijom u Hotelu Krka. U četvrtak 1 februara je u hotelu Krka „Veliki Osvitov krabuljni ples“ dok u kavani Istra šoferi Šibenika priređuju zabavu s plesom.

Naraštajska čajanka

Naraštajci Sokolskog društva priredili su u nedelju čajanku sa vrlo dobrim materijalnim i moralnim uspjehom. Marljivi naraštajci uspjeli su da sa ono nekoliko atrakcija stvore pravi štimung i pribave sebi preporuku za sve buduće priredbe.

Svetosavska zabava

U subotu prigodom dana sv. Save priređuju, kako smo već javili, „Kneginja Ljubica“, uz sudjelovanje »Srbadija« i »Prosvjeta« uobičajenu zabavu sa biranim programom. Početak je u 20.30 sati.

Ratna flota stigla je u Šibenik

U srijedu na veče stigla je cijela eskadra u našu luku. Za vrijeme ulaska naše flote u šibensku luku vladalo je strahovito nevrijeme. More je bilo uzburkano a struje jake.

Ljevanje sa dijelovi strojeva. Konstrukcije sa nogale od bronza

STROJARSKA MEHANIČKA RADIONA i LJEVAONICA METALA

S. Kordić

Šibenik

Radiona za popravak svakovrsnih parnih strojeva, sisaljka, motora, automobila, branika, kompresora, turbina.

Montaža svakovrsnih strojeva, mlinova, hidrauličnih presa motora na brodove, čamce itd.

Autogeno varenje i rezanje željeza

Svečanost Sv. Trifuna u Šibeniku

Bokelji sa prijateljima Boke nastanjeni u Šibeniku proslavi će i ove godine svoga zaštitnika Sv. Trifuna. Duhovni opred obaviti će se u crkvi svetog Domenika u subotu 3-II u 10,30 gdje se nalazi oltar Bl. Azane. Prije svete mise ovogodišnji »Mali Admiral« Bogdan Tomić sin koman. Mornarske Komande kap. bojnog broda g. Slavomira izreći će pohvale Sv. Trifunu pokrovitelju Bokeške Mornarice te će im stime osvježiti uspomene na nekadašnju slavu i moć mile nam Boke.

Tko od Bokelja ili prijatelja Boke želi prisustvovati zajedničkoj večeri neka se javi odboru u formaciji g. Bože Miloševića.

OBITELJ TODE MALEŠEVIĆA neće primati posjete za svoju krsnu slavu Sv. Atanasije.

PREDSJEDNIK HSS Dr VLADKO MAČEK poklonio je Hrvatskom akademskom kulturnom društvu »Stjepan Radić« cjelokupnu zbirku djela braće Radić.

NA PRUZI PERKOVIĆ-SLIVNO-ŠIBENIK ukinuti su vozovi koji polaze iz Perkovića u 10.30 i u 1.11, a iz Šibenika vozovi koji polaze u 10.24 i u 23.38.

UMRLI U ŠIBENIKU

Mandica Čaleta ud. Grgina Antunac Nikola pok Krsto reč, Čičan, Paškvalin Krste pk, Tome.

„TVOKAPS“

Tvorničko skladište kapa i šešira na veljko i na malo. — SPLIT (Filijala Šibenik)

MARIJAN MAROTI DRVODJELSKA RADIONA ŠIBENIK

Urarska, zlatarska i optičarska radnja VINKO IVULIĆ - SPLIT

olidna posluga - Cijene umjerene. — . NARODNI TRG 4

BERIČ DUŠAN

Zapisi Dositeja Obradovića u Manastiru Dragoviću

(Iz mojih bilježaka o »Životu i radu Dositeja Obradovića u Dalmaciji«)

U autobiografiji protosindjela Kirila Cvjetkovića, koju je izdao Dimitrije Ruvarac, a isto tako i u knjizi »Dositej Obradović« od Andre Gavrilovića, pominju se zapisi Dositejevi u manastiru Dragoviću. I ako ovi zapisi ne pretstavljaju neku cijelinu, ipak ih smatraju literarnim tvorevinama Dositeja Obradovića i stavljaju ih u red sa ostalim njegovim radovima.

Jednom prilikom posjetivši manastir Dragović prepisao sam te zapise, koji ni do danas nisu u cijelosti i tačno objavljeni. Čak ni u Državnom izdanju cjelokupnih Dositejevih djela od 1911 g. ne nalazimo ovih zapisa u cijelini. Isto tako postupali su i publicisti novijeg doba, neki P. S. u šibeničkom »Glasu« od 21 novembra 1927 godine i Grigorije Božović u »Politici« od 17 augusta 1937 godine.

Zapisi se nalaze na dvjema knjigama, a potiču od samog Dositeja Obradovića. Oni nam govore o njegovom boravku u manastiru Dragoviću. Pored zapisa ima i jedna njegova pjesma i nekoliko sentenci.

Prva od tih knjiga na kojoj su zapisi Dositejevi bila bi »Poučenija Sv. Vasilija« štampana u Ostrogu 1594 godine. Na njoj je on napisao slijedeće: »Menši vo jeromonasjeh Dositej Hopovskij, pročitah siju dušepoleznuju knjigu v' m. Dragoviću 1764, novembra 3. »Ali Dositej se nije zadovoljio samo tim što je knjigu pročitao i na njoj se zapisao, već daje i pouku manastirskoj braći, koja nije marila za knjigom. Ispod gornjeg zapisa nastavlja se : »Počerpite bratijo vodu s veseliem, sija sladost Davidova usladivšaja jemu gortan pače meda. Sezdje bolje Solomona i pače tisjašč zlata aravijska. Vsečestno jest jeja dostojno. Čestni liče monaseski, vam sej carskij objed ugotovasja«.

Druga knjiga sa njegovim zapisima je »Tolkovanije, v' kratceje Psalmov Davidovih« štampana u Kijevopečerskoj Lavri 1742 g. Ovom prilikom Dositej je u pisanju obilniji, jer nam zapisaje koji su sve kaluđeri bili u manastiru Dragoviću za vrijeme njegova boravka. Zapis glasi : »Bivšu mi u monastirju Dragoviću služi mi se pročitati tolkovanije seja knjigi Psaltirja i proslavih Boga o veličijah božijih, glagolja udivisja razum tvoj ot mene sušči, kromje upražnjenija v' čitaniji knjigi seja velikago blaga lišeni sut. Čtij da razumiješe«. Ispod ovoga sitnijim rukopisom piše: „U ovo vrijeme bješe igumen kir Leontij, klisijarhi Gavril i Mojsej, inokon jerodjakon Georgij i proč. 1764 mjeseca dekemvra 5 dan. Nedostojnij jeromonah Dositej, rukoju, Hopovskij«. (svršiće se)

Komiža

KRAĐE. Kod nas od kada su po drugi put pokrali i popalili inventar Sokola, učestale su krađe. Pred neko vrijeme Mardešić Beg Violinovoj odnijeli su 200 litara prošeka. Zatim su okrali dućan Mardešić Matiji i odnijeli vrijednosti 3000 din. Ovih dana provalili su u tvornicu »Sardina« i pokrali 300 litara ulja i nešto kutija sardina. Krade se i po poljskim kućama drva itd. Mi bi molili vlasti da se pobrinu i da se već jednom ovim učestalim krađama stane na kraj — jer koliko god je do sada krađa bilo — nije se niti jednog počinitelja pronašlo.

OPĆINA. Kod nas je smjenjen Mardešić Šimun načelnik sa svim vijećem, a postavljen je Miho Kordić svršeni nautičar sa novim odborom.

Hrvat-katolik.

Knin

Jugoslavenski nogometni klub »Dinara« priređuje dne 3 februara u »Grand Hotelu« svoju tradicionalnu »Dinarinu noć«.

Za tu zabavu vlada veliki interes u Kninu pa i u ostalim mjestima gdje se spremaju grupe izletnika koji žele da tu noć sprovedu u Kninu u najboljem raspoloženju. Dinaraši obećavaju da posjetioci neće žaliti truda što su došli na njihovu zabavu jer će tu doživjeti onakova iznenađenja i zabavc kao što Knin još nije proživio. Požrtvovno društvo »Dinara« pobrinulo se je da za tu zabavu svira odličan Jazz. Početak je u 21 sat. Neka nitko ne isostane od te zabave jer bi se kasnije pokajao.

Njemački naučenjak je uspio da snimi za film razvijanje pileta u jajetu

Njemački naučenjak d-r H. Vollmar iz Opitnog instituta za hometerapiju u Frankfurtu na Majni je uspio da snimi za film razvitak pileta u jajetu. D-r Vollmar je posle dugih pokušaja skinuo s jajeta ljusku i jaje smestio u staklenu činiju u kojoj se mogao snimiti za film čitav razvitak pileta. U procesu, koje traje 21 dan, najinteresantnija su prva dva dana. Prvo se na žumancu pokaže bela mrlja u veličini sočiva, koja ispočetka nema nikakvu specijalnu strukturu. Ali već posle nekoliko sati se u njoj pojavljuju male crvene tačkice i u sredini se stvori malena jezgra, iz čijih pravilnih pokreta možemo zaključiti da je to buduće srce pileta. Ubrzo posle toga vidimo spajanje jadra s crvenim tačkicama- i već je u akciji opticaj krvi. Trećeg dana možemo već raspoznati i klicu pileta, četvrtog dana, pojedine dijelove tijela i kao tamnu mrlju i oči. Prve pokrete primjećujemo šestog dana, arterija jedanaestog dana. Dosada međutim nije pošlo za rukom, da se tako izloženo pile održi u životu.

Italija na proljetnom sajmu u Leipzigu

Počam od proljetnog sajma 1927. spada Italija među stalne izlagače Leipziškog velesajma. Na svojoj zadnjoj sjednici odlučio je Instituto Fascista per il Commercio Estero u Rimu, da i na prestojećem proljetnom sajmu u Leipzigu, priredi veliku kolektivnu izložbu, koja će opet pružiti sliku sposobnosti talijanskog gospodarstva i obuhvaća zemaljske kao i industriske proizvode.

širite N. TRIBUNU

Oko akcije društva „Krajina“

»Hrvatski dnevnik« piše: »U posljednje doba opet je pojačana akcija društva »Krajina«. Ova akcija skuplja potpise, da se Gospić odvoji od banovine Hrvatske. Ovo nastojanje prešlo je na reakciju i na samoj srpskoj strani. Srbi u Kninu, koji po mišljenju društva »Krajina« imade otpasti od banovine Hrvatske, izdali su letak, u kome ističu da se obnovi »vođa«, te se upozorava, da svoj potpis za ovu akciju nije dao nijedan istaknuti Srbin Dalmacije. U letku se nadalje nabrajaju sve mjere koje su poduzete, kako u korist Hrvata, tako i u korist svih Srba.«

BRIJAČNICA Karlo Breuer I - Šibenik
Zastupnik: Bruno Kapeli
Solidna i brza posluga

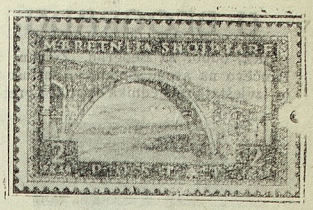
U New York pred Brooklyn—Akademie snimljena je jedna od ovih demonstrativnih povorka u kojima su nošene table sa natpisima: »Stani Amerika sa ovim krvavim ratnim poslom« i t. d.

Za oslobođivanje britanskih avijatičkih trupa stigle su u Englesku nove Australske snage koje su svečano dočekane.

Protiavionska straža na zapadnom frontu pred jednom ambulantom posmatračne stanice javlja i naređenja pomoću megafona

Nove albanske poštanske marke.

Privredna politika Banovine Hrvatske treba da bude agrarna

Vinogradarski i voćarski list želi čitateljima sretnu novu godinu u Banovini Hrvatskoj, koja će i biti, ako odsele privredna politika u ujedinjenoj banovini bude narodna i agrarna.

Od sada više ne smiju mogućnost postizavauja najveće moguće zemljišne rente ometati potrebe drugih zemalja ili krajeva. Niti potrebe domaćih industrijskih i trgovačkih privrednih grana. Trgovačke i carinske pogodbe, sadržane u dosadašnjim trgovačkim ugovorima sa drugim zemljama treba revidirati i u buduće sklapati u skladu sa potrebama hrvatskoga gospodarstva, da se pravac naše gospodarske proizvodnje mora prilapoditi odnosima, stvorenim bez nas u državnim ugovorima, koji su sklopljeni u interesu drugih faktora, ili drugih grana privrede, a kod čega mi prolazimo sa slabijim rentabilitetom. Slobodna hrvatska zemlja mora u prvom redu u tom smislu donijeti seljaku slobodno gospodarstvo.

Poznato je da je u sklopu bivše austrougarske monarhije, kraljevina hrvatska bila dirigirana za primitivnu proizvodnju žitarskih i stočarskih primarnih produkata. Kod toga je bio respektiran prirodni odnos toliko, što je favorizirano bilo u Slavoniji žitarstvo, a u Hrvatskoj stočarsko gospodarstvo, ali je ujedno prirodi bio postavljen gospodarsko politički okvir preko kojeg nije za seljaka dana mogućnost da jače razvije druge grane intenzivnijega i rentabilnijega gospodarstva, niti da diže gospodarsku industriju za preradbu sirovina i za intenzirnnje stočarstva.

Dokazano je, da je u sklopu seljačkoga gospodarstva u Hrvatskoj najveći prihod zemlje moguć posredstvom voćarstva, a u vinogradarskim predjelima od vinogradarstva. Gospodarska i prehranbena politika bivše austrougarske države nije imala interesa, da ova za Hrvatsku najrentabilnija grana gospodarstva (voćarstvo) zauzme veće dimenzije. Naše privredno voćarstvo zato još nije organizirano, iako je posljednjih godina, po stalnom planu i sortimentu, uveden sistem kod sadnje voćaka u cilju stručnog usavršavanja i pretvorbe dotadašnjega diletantskog voćarstva u privredno. Tu nas još čeka veliko polje rada.

Na ulazu u novu godinu i ujedno u novu političku situaciju, »Vinogradarski voćarski list« dakle otvoreno zahtijeva, da se odsele vodi agrarna državna privredna politika.

Ovi javni zahtjevi stručnoga lista zaslužuju opću pažnju, posebno zato, jer naša gospodarska privreda nema nikakvoga reprezentata koji bi bio zvan da digne u pravi čas svoj glas za njezin prosperitet.

Sav ostali sadržaj ovoga broja lista sadrži vrijedne, interesantne i potrebne stručne upute i informacije.

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA“ štamparsko novinsko knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Sibenik